

Research Paper

An Introduction to the Optimal Pattern of Organizing Hawkers With an Emphasis on the Creation of Cooperative Seasonal Markets and its Effects in Improving the Environmental Quality and Physical Urban Livability.

Shiva Mazloumi¹, Alireza Estelaji^{*2}, Ali Sheikh Azami²

1. PhD student in Geography and Urban Planning, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Professor of Geography Department, Imam Khomeini Memorial Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Abstract

PP: 371-380

Use your device to scan and
read the article online

Keywords: *Market, environmental and physical quality, urban livability, seasonal markets*

Currently, more than 56% of the world's people (4.4 billion people) live in urban areas, this majority is facing many economic problems in cities. One of the consequences of the lack of proper economic planning in cities is the creation of informal employment in cities. Hawking is one of the false and informal jobs that have arisen with the expansion of urbanization and the increase in the attractions of urbanization. In this theoretical research, by studying the records of research in the field of informal occupation and economy and city market, a connection has been established between peddling and environmental and physical quality of urban livability. In this research, information and materials were prepared through library studies, and the main method of research is combining theories in the field of economics, and concepts such as livability, environmental and physical quality, and informal jobs, especially peddling. One of the main results of this research is the unequivocal negative impact of informal businesses, especially peddling, on the physical and environmental quality of urban livability. In order to reduce this negative impact, moving towards cooperative views in the market is one of the appropriate treatment methods for cities.

Citation: Mazloumi, Sh., Estelaji, A., & Sheikh Azami, A. (2024). **An Introduction to the optimal Pattern of Organizing Hawkers With an Emphasis on the Creation of Cooperative Seasonal Markets and its Effects in Improving the Environmental Quality and Physical Urban Livability.** *Geography(Regional Planning)*, 13 (Special Issue 1), 371-380.

DOI: 10.22034/jgeoq.2024.226364.2418

* **Corresponding author:** Alireza Estelaji, **Email:** alireza.estelaji@vatanmail.ir

Extended Abstract

Introduction

The trend of urbanization in 2016 led to the growth of informal jobs such as street vending. This increase has resulted in challenges like unemployment, pollution, and a shortage of urban services, which have reduced urban livability. The informal economy, especially in Latin America and Africa, has played a significant role in job creation, having a greater impact on employment compared to the formal economy. The term "informal sector" encompasses a wide range of self-employment and temporary jobs, acting as a survival mechanism for individuals in contrast to formal jobs in developing countries. This sector is characterized by features such as easy entry, individual or family ownership, indigenous technology, and an unregulated market. In contrast, formal jobs are large-scale, modern, and capital-intensive, benefiting from imported technology and legal protection. Given the ambiguities in defining the informal sector and its link to the urban economy, further research is needed in this area.

Methodology

In the first phase, a case study will be conducted in cities with successful experiences in implementing participatory seasonal markets. Qualitative data will be collected through semi-structured interviews with urban officials, street vendors, and local residents. Subsequently, quantitative data will be gathered and statistically analyzed using questionnaires distributed among residents of the examined urban areas. SWOT analysis will be employed to identify the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of these markets. Finally, using PLS modeling and GIS software, the optimal model for organizing street vendors will be designed, and its impact on improving the environmental and physical quality of urban livability will be assessed.

Results and Discussion

Street vending, as an informal profession and business, is growing in cities, with its own advantages and disadvantages. Various perspectives exist on this phenomenon, with

some believing that street vendors might be involved in criminal activities. The history of the word "Peddler" dates back to a time when vendors traveled on foot or used carts to transport their goods. Today, modern street vendors use motor vehicles and sell their products door-to-door or at organized events. In the past, street vendors played a significant role in communities, offering basic goods and services like labor and fortune-telling. However, with increasing population and technological advancements, the role of street vendors has diminished, as new transportation methods and postal shopping allow people to choose various channels for purchasing goods. According to Dominick Salvatore's definition, a market is a place where buyers and sellers exchange goods, services, and resources. Historically, some products were produced seasonally and sold at seasonal markets, a practice that continues in certain areas today.

Conclusion

False jobs arise from a sense of job dissatisfaction and lack of employment opportunities. The largest group of people who have created such jobs are the low-income and deprived segments of society, who sometimes achieve satisfaction and a decent income by turning to these types of work. However, this comes at the cost of damaging the social and natural environment, disrupting social and ecological balance. As mentioned, one of the key factors contributing to the emergence of these jobs is migration, often stemming from poverty and deprivation in rural areas. The poverty line in rural areas has sharply risen due to the skyrocketing prices of essential goods. The percentage of rural poor has experienced significant fluctuations. This poverty has led to the spread of false jobs like street vending in society. Informal employment negatively impacts the environmental and physical quality of cities, which, in turn, affects urban livability. To reverse this negative impact, engaging these workers in participatory markets, a novel and innovative idea, can help mitigate the detrimental effects of such jobs on the environmental and physical quality of cities. Participating in seasonal markets can positively impact the income of those involved in street vending, making the city

more livable for them and other citizens in terms of physical, environmental, and economic aspects.

References

1. Avirgan, T. , Gammage , s. , & Bivens, J. (2005). Good jobs, bad jobs, no jobs: Labor markets and informal work in Egypt, El Salvador, India, Russia, and south Africa. Washington: Global policy Network, Economic policy Institute.
2. Bajunid, A.F.I., Abbas, M.Y.,& Nawawi, A.H.(2011). Tessellation planning: relation ship between the physical environment and the neighborhood, Asian Journal of environment- Behavior studies, 3(7)45-57.
3. Bandarabad, A. (2011). Livable city: From foundations to meanings (1st ed.). Tehran: Azarakhsh. [In Persian]
4. Banville ,Marie-sophie and Juan torres(2016).”on embracing an immanent ethics in urban planning :puruing our Body-without-organs”:lanning Theory,1-20.
5. Benzeval, M., Judge, k& whitehead, M. (1995). Tackling inequalities in health London, England: kings fund.
6. Carter,m.(1984).Issues in the Hidden Economy ,Economic Record,60:p:209-211
7. Chant, S. Informal sector Activity in the Third world, Applied Geography, London, Routledge, (1999), p.509.
8. Chant. S. National prespective on Third world devdlopment, In R. Bennett and R. Estall, Global and challenge, Geography for 1990s, London, Routledge, (1991), p.175-196 .
9. Chen, M.A,(2012). The informal Economy: Definitions, theories and policies. Women in informal economy globalizing and organizing: WIEGO working paper, 1.
- 10.Devlin,Ryan Thomas(2011),”An area that governs itself:Informing,UnCERTAINLY and the management of steet vending in New York.planning theory.53-65.
- 11.Economist, (2011b). Liveanomics urban liveability and economic growth. Economist intelligence unit.
- 12.Glbert, A, The latin American City,2 edition, latin America Bureau, (1998), p.65 .
- 13.Hart, k. informal income opportunities and employment in Ghana, in R. Yolly, E. de kadt, H. singer and F. Wilson, Third world Employment, Harmonds worth, penguin. (1978), p.66-70 .
- 14.I a Hovary, C . (2013). Th Informal Economy and Decent Work: A policy Resource Guide, supporting transitiond to formality. International I about office.
- 15.ILO(2003)Scope of the employment relationship : report iv,international labour conference.international labour ,Geneva
- 16.Lee,kah-wee(2014).transforming macau:Planning as institutionalized informality and the spatial dynamics of hypercompetition,Environment and planning A,vol.46:262-273.
- 17.Maloney, W. F. (2004). Informality revisited. World development, 32 (7), 1159-1178 .
- 18.Meneses-Reyes,R.,&caballero-juarez,j.a.(2014).the right to work on the street:ublic space and constitiutional rights.Planning Theory,13(4),370-386.
- 19.Merriam- Webster. (2013). Livability. <http://www.merriam-webster.com>. 19July 2013
- 20.Ndhlovu, p. k.(2011). Street vending in zambia: A case of Iusaka District. Erasmus university.
- 21.Ofori, B.O. (2007). The Urban Street Commons Problem: Spatial Reglation in the Urban Informal Economy (Doctoral dissertation, Ohio University).
- 22.Onyango,j.,olima,w.&onyango,l.(2012).D ynamics of Street vending phenomenon.
- 23.Recio,R.B.,& Gomez Jr, J.E.A.(2013). Street vendors, their contested spaces, and the policy environment: A vview from Caloocan, metro manila.
- 24.Robert, B. Informal economy and family strategies, in ternational Journal of urban and regional research, no 18, (1994):.6 .
- 25.Sasanpour, M., & Colleagues. (2018). Viability assessment of livability in urban areas of Urmia using the RALSPI model. Journal of Applied Research in Geographic Sciences, 18(48). [In Persian]
- 26.Thomas,jj(1990).Measuring the Underground Economy.American Behavioral scientist.vol.33,no5.pp:621-637.

27. Toynbee P (1972). Religious background of the present environmental crisis. *International Journal of environmental studies* 3:141-146 .
28. Treweek J (1999). *Ecological Impact Assessment*. Black well science Ltd. USA.
29. Vahabzadeh, A. (2006). *Understanding the environment* (3rd ed.). Mashhad: Jahad Daneshgahi Publications. [In Persian]
30. Veenhoven, R., & Ehrhardt J.(1995). The cross-national pattern of happiness: Test of predictions implied in three theories of happiness. *Social indicators research* 34,33-68 .

مقاله پژوهشی

مقدمه ای بر الگوی بهینه ساماندهی دستفروشان با تاکید بر ایجاد بازارچه های فصلی مشارکتی و اثرات آن در بهبود کیفیت محیطی و کالبدی زیست پذیری شهری

شیوا مظلومی: دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
علیرضا استعلاجی*: استاد گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
علی شیخ اعظمی: استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>در حال حاضر بیش از ۵۶ درصد مردم جهان (۴.۴ میلیارد نفر) در نواحی شهری زندگی می کنند ، این اکثریت با مشکلات متعدد اقتصادی در شهرها روبرو هستند . یکی از عواقب عدم برنامه ریزی های مناسب اقتصادی در شهرها ایجاد اشتغال غیر رسمی در شهرها است . دستفروشی از جمله مشاغل کاذب و غیر رسمی است که با گسترش شهرنشینی، و افزایش جاذبه های شهرنشینی بوجود آمده است. در این تحقیق که به صورت نظری انجام شده است ، با مطالعه سوابق پژوهش در حوزه اشتغال غیر رسمی و اقتصاد و بازار شهر ، ارتباطی بین دستفروشی و کیفیت محیطی و کالبدی زیست پذیری شهری برقرار شده است . در این پژوهش اطلاعات و مطالب از طریق مطالعات کتابخانه ای تهیه شد و روش عمده تحقیق ترکیب نظریات در حوزه اقتصاد ، و مفاهیمی نظیر زیست پذیری ، کیفیت محیطی و کالبدی و مشاغل غیر رسمی بویژه دستفروشی است . یکی از نتایج عمده این تحقیق تأثیرگذاری منفی بی چون و چرای مشاغل غیر رسمی بویژه دستفروشی بر کیفیت کالبدی و محیطی زیست پذیری شهری است . برای کاهش این تأثیرگذاری منفی رفتن به سمت دیدگاه های مشارکتی در بازار یکی از راه های درمان مناسب برای شهرها است.</p>	<p>شماره صفحات: ۳۸۰-۳۷۱</p> <p>از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید</p>
	<p>واژه‌های کلیدی: بازار ، کیفیت محیطی و کالبدی ، زیست پذیری شهری ، بازارچه های فصلی</p>

استناد: مظلومی، شیوا؛ استعلاجی، علیرضا؛ شیخ اعظمی، علی (۱۴۰۲). مقدمه ای بر الگوی بهینه ساماندهی دستفروشان با تاکید بر ایجاد بازارچه های فصلی مشارکتی و اثرات آن در بهبود کیفیت محیطی و کالبدی زیست پذیری شهری. فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، دوره ۱۳ (ویژه‌نامه ۱)، ۳۷۱-۳۸۰.

DOI:10.22034/jgeoq.2024.226364.2418

مقدمه

در سال ۲۰۱۶، بیش از ۵۴ درصد از جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی می‌کردند. (Aelenei et al., 2016) این افزایش شهرنشینی، منجر به رشد مشاغل غیررسمی مانند دستفروشی شده است. افزایش جمعیت شهری، چالش‌های مختلفی از جمله ناامنی، بیکاری، کاهش منابع طبیعی، آلودگی‌ها، تسهیلات شهری ناکافی و توزیع نامتعادل خدمات را به دنبال داشته و زیست‌پذیری شهری را کاهش داده است (طالب پور، ۱۳۹۴). در آمریکای لاتین، اقتصاد غیررسمی شهری طی سال ۱۹۹۰ به افزایش ۳.۹ درصدی اشتغال کمک کرد، در حالی که اقتصاد رسمی تنها ۱.۲ درصد اشتغال را افزایش داد. در آفریقا نیز بیش از ۹۰ درصد مشاغل جدید طی سال ۱۹۹۰ توسط اقتصاد غیررسمی ایجاد شده است.

اصطلاح "بخش غیررسمی" مفهوم مبهمی دارد و تعریف دقیقی از آن دشوار است. به طور کلی، مشاغل غیررسمی شامل طیف گسترده‌ای از مشاغل موقت یا زیرزمینی در مناطق شهری کشورهای در حال توسعه است. (Gilbert, 1999) در تعریفی دیگر، بخش غیررسمی شامل افرادی است که در واحدهای کوچک مقیاس مشغول تولید و توزیع کالا و خدمات به صورت خوداشتغالی هستند و وابستگی زیادی به آن برای امرار معاش دارند (Sethuraman, 1989).

این اصطلاح برای اولین بار در اوایل دهه ۱۹۷۰ و در پی مهاجرت گسترده روستاییان به شهرها و ناتوانی بخش صنعت در جذب نیروی کار، مورد استفاده قرار گرفت. در تحقیقی که توسط دفتر بین‌المللی کار انجام شد، کیث هارت، انسان‌شناس، دریافت که افراد کم‌درآمدی که نمی‌توانند در بخش‌های صنعت یا عمومی مشغول به کار شوند، طیف وسیعی از فعالیت‌های خوداشتغالی را برای کسب درآمد ایجاد می‌کنند. او اصطلاحات "اشتغال رسمی" و "اشتغال غیررسمی" را به ترتیب به مشاغل حقوق‌بگیری و خوداشتغالی تعمیم داد. (Hart, 1978)

تحقیقات بیشتری بر این موضوع تمرکز داشته‌اند و ویژگی‌هایی برای بخش غیررسمی تعیین کرده‌اند که شامل ورود آسان، اندازه کوچک، مالکیت فردی یا خانوادگی، روش‌های تولید کاربر، سطح پایین مهارت و تکنولوژی، و بازارهای رقابتی و نامنظم است (ILO, 1972). تعریف دقیق بخش غیررسمی همچنان مورد بحث است، به ویژه در مورد نحوه پیوند آن با بخش رسمی در اقتصاد شهری و نقش آن در دوره‌های رکود یا بازسازی اقتصادی.

یکی دیگر از جنبه‌های مهم بررسی بخش غیررسمی، پیوند آن با نیروی کار اضافه و مشارکت زنان در دهه‌های اخیر در کشورهای در حال توسعه است. سؤال مهم دیگری که مطرح می‌شود این است که آیا سیاست‌ها و برنامه‌ها باید به سمت تقویت و تشویق بخش غیررسمی هدایت شوند یا از رشد آن جلوگیری کنند؟ (Chant, 1999) به دلیل ابهام در مفهوم بخش غیررسمی، بیشتر بر ویژگی‌های بارز این بخش در مقایسه با بخش رسمی تأکید می‌شود.

بنابراین، بخش غیررسمی به عنوان یک جزء مهم از اقتصاد شهری در کشورهای در حال توسعه مطرح است و با وجود چالش‌های موجود در تعریف و تنظیم آن، به عنوان یک مکانیزم بقا برای افراد در مقابل بخش‌های رسمی اقتصادی شناخته می‌شود. این بخش همچنان نیازمند تحقیقات بیشتر برای درک بهتر نقش و تأثیر آن بر اقتصاد شهری است.

مشاغل رسمی بزرگ مقیاس هستند و مدرن و جدید بوده، بیشتر مالکیت عمومی دارند. این مشاغل سرمایه‌بر هستند و به سرمایه انبوه نیاز دارند، فعالیت‌هایشان در جهت سودآوری است و از تکنولوژی وارداتی استفاده می‌کنند. آنها از بازار حمایتی، مانند سهمیه تعرفه، برخوردارند و ورود به آنها مشکل است. همچنین، نیاز به مهارت‌های رسمی، مانند تحصیلات رسمی، دارند و اکثریت کارگران تحت حمایت قانون قرار دارند و به وسیله قانون کار یا پوشش تأمین اجتماعی حمایت می‌شوند. در مقابل، مشاغل غیررسمی کوچک مقیاس و سنتی هستند، با مالکیت فردی یا خانوادگی اداره می‌شوند و کاربر هستند. فعالیت‌های آنها بیشتر معیشتی است و از تکنولوژی بومی بهره می‌برند. این مشاغل دارای بازار غیرمنظم و رقابتی هستند و ورود به آنها آسان است. آنها نیازمند مهارت‌های غیررسمی، مانند مهارت‌هایی که در خانه یا از طریق شاگردی کسب می‌شود، هستند و اقلیتی از کارگران این بخش تحت حمایت قانون کار یا تأمین اجتماعی قرار دارند.

اقتصاد غیر رسمی و مکاتب

تئوری دو گانه انگاری: این تئوری را توکمن (۱۹۷۸) مطرح کرد. این نظریه بر اساس تفکرات مسلطی بود که پس از جنگ جهانی دوم ظهور کرد و شناخت مشاغل غیر رسمی به عنوان نمودی از دوگانگی شهری بود و این امر اغلب در شهر هایی دیده می شد که تفاوت اشکاری بین مشاغل رسمی و غیر رسمی وجود داشت. به عبارتی می توان گفت این تئوری، وجود یک بخش سنتی ابتدایی را در برابر یک بخش مدرن و تخصصی به اثبات می رساند (Recio & Gomez Jr, 2013:173) طبق تئوری دو گانه انگاری، تداوم فعالیت های رسمی را باید با توجه به این واقعیت بررسی کرد که فرصت های شغلی رسمی را باید با توجه به نرخ اهسته توسعه اقتصادی و سرعت بالای شهر نشینی، کافی و پاسخگو نیستند. در این منطق، اقتصاد به علت دو گانه بودن، متشکل از دو بخش سنتی و مدرن است و بخش رسمی و غیر رسمی به علت نداشتن رابطه ای با یک دیگر، به عنوان دو بخش متضاد تلقی می شوند (Ndhlovu, 2011:120) با توجه به دیدگاه دو گانه انگاری، مشاغل غیر رسمی، پدیده شگفت آور و غیر قابل درمانی محسوب نمی شوند بلکه پدیده ای متداول هستند که در مراحل اولیه صنعتی شدن به دلیل وجود اختلاف و عدم تطابق بین فرصت های شغلی و عرضه نیروی کار ایجاد می شوند. این یک مرحله انتقالی به سمت توسعه است و زمانی که توسعه کامل شود از بین خواهد رفت. این بخش همین طور که برای افراد فقیر ایجاد درآمد می کند، شبکه ایمنی نیز برای زمان بحران محسوب می شود. این بخش یکی از ویژگی های جوامع پیش سرمایه داری است که همراه با اقتصاد مدرن، محو، دور و ناپدید خواهد شد.

تئوری ساختار گرایی

در واکنش به نظریه دو گانه انگاری، درک جدیدی از بخش غیررسمی با عنوان تئوری ساختارگرایی پدید آمد. این تئوری به عنوان نظریه بازار سیاه، تئوری زیرزمینی، تئوری سیستم های جهانی و تئوری پورتر نیز شناخته شده است. مکتب ساختارگرایی توسط موزر و کاستلز مطرح شد. آن ها بر تجزیه و تحلیل شیوه های تولید در نظام سرمایه داری و وابستگی و جبری که در آن اتفاق می افتد تمرکز داشتند. طرفداران ساختارگرایی استدلال دو گانه انگاری از سیستم اقتصادی را رد کرده و تاکید بر روشی داشتند که در آن، اشکال تولید، واحدهای تولیدی، و فناوری و کارگران در بخش های مختلف اقتصادی با یکدیگر ادغام شده اند. برای مثال، شرکت های کوچک در بخش غیررسمی به عنوان تابع و واحد وابسته ای از واحدهای تخصصی بخش رسمی عمل می کنند (Ndhlovu, 2011). این موضوع باعث شد بسیاری از کارفرمایان در شرکت های سرمایه داری برای کاهش هزینه های کارگری، افزایش انعطاف پذیری، افزایش رقابت و محافظت از سود در پی افزایش قوانین دولتی و تغییر شرایط جهانی، به کارگران مشاغل غیررسمی روی بیاورند. در این دیدگاه، اشتغال غیررسمی نتیجه فرایند سرمایه داری است که سعی در پایین نگه داشتن هزینه های نیروی کار دارد. سیاست های کلیدی مربوط به افزایش قدرت چانه زنی کارگران غیررسمی از طریق اجرای استانداردهای کار، تشکیل اتحادیه، مقررات بازار کار و سیاست های انبساطی اقتصاد کلان شامل این موارد می باشد (Avirgan, Bivens, & Gammage, 2005) به طور کلی، مکتب ساختارگرایی بخش غیررسمی را به عنوان واحدی تابع و زیرمجموعه ای از واحدهای اقتصادی همچون شرکت های کوچک و کارگرانی که در خدمت آن هستند، می داند که به منظور کاهش ورودی و هزینه های کارگری و در نتیجه افزایش رقابت بین شرکت های بزرگ سرمایه داری شکل گرفته اند (Chen, 2012).

تئوری قانون گرا

این تئوری، محصول اندیشه های پژوهشگرانی از جمله دسوتو (۱۹۸۹)، سنتنو و پورتر (۲۰۰۳)، کروس و پنا (۲۰۰۱) و بروملی (۱۹۹۴) است (Ofori, 2007:56) است، و ارتباط نزدیکی با اقتصاد نئوکلاسیک و نئولیبرالیسم دارد (Ia Hovary, 2013:66) دسوتو معتقد بود ظهور بخش غیر رسمی، نتیجه موانع اداری و قوانین انعطاف ناپذیر و مقررات و ضوابط سختگیرانه برای کسب و کار در بخش رسمی است؛ به طوری که به مانع و باری اضافی برای افراد تبدیل می شود، از این رو آن ها مجبور به دور زدن قوانین و مقررات رسمی توسط اشتغال در بخش غیر رسمی هستند (Ndhlovu, 2011:121) این مکتب معتقد است افراد بخش غیر رسمی را با این هدف انتخاب می کنند که از هزینه ها، زمان و تلاش اضافی برای ثبت رسمی اجتناب کنند و عمده آن ها را کسانی تشکیل دهند که قانون مالکیت برای تبدیل دارایی های خود به دارایی های رسمی نیازمندند (Chen, 2012:1) در این

دیدگاه، منافع سرمایه داری که دسوتو آن را منافع مرکانتلیست می نامد با دولت به تباری می پردازد تا قواعد برو کراتیک بازی را تشکیل دهند. حامیان نظریه قانون گرا معتقد اند اقتصاد غیر رسمی لزوماً نشانه افت کیفیت در اشتغال نیست و سیاست هایی که این دیدگاه دنبال میکند عبارت اند از: ترویج شفاف سازی قوانین، ارتقای قابلیت اجرایی قوانین و تغییر در سیستم مالیاتی (Avirgan et al, 2005:113).

تئوری داوطلبانه: این تئوری، اقتصاد غیر رسمی را متشکل از کار آفرینانی می داند که به منظور اجتناب از مالیات، مقررات تجاری، هزینه های اجاره و سایر هزینه هایی که در بخش رسمی وجود دارد، به این بخش از اقتصاد متوسل شده اند (Maloney, 2004:1159). این تئوری بر این موضوع تاکید ویژه دارد که کار آفرینان غیر رسمی برخلاف تئوری قانون گرا با قوانین و روش های دست و پا گیر ثبت، مشکلی ندارند بلکه عمداً به دنبال این هستند که از مقررات و مالیات اجتناب کنند (Chen, 2012:1).

مدیریت شهری و مشاغل غیر رسمی

عکس العمل مدیران شهری در برابر مشاغل خیابانی می توانند از ممانعت و محروم کردن مطلق تا مذاکره و ساماندهی، دسته بندی شود (Onyango et al, 2012:107). به طور کلی فعالیت های اجتماعی که دارای بر چسب غیر قانونی و غیر رسمی هستند از دو دیدگاه بررسی شده اند:

دیدگاه نخست، دیدگاه قانون گرایی است که بر اساس آن، فعالیت های غیر رسمی، در تضاد با قانون هستند و باید منع شوند. این دیدگاه هدف اصلی خود را نابودی و محو این فعالیت ها از فضای شهری نمی داند بلکه حامیان آن معتقد هستند که این فعالیت ها باید تحت نظارت، کنترل، جابه جایی و اصلاح قرار گیرند و به آن ها اجازه فعالیت می دهد. این دیدگاه از چهار روش صدور مجوز، طرح های مالکیت، طرح های پهنه بندی و جابه جایی به منظور ساماندهی و توزیع این افراد در خیابان ها استفاده می کند (Meneses- Reyes & Caballero- Juarez, 2014:370).

سازمان بین المللی کار نیز فروشندگان خیابانی را به رسمیت می شناسد و آن ها را چنین تعریف می کند: «فروشندگان خیابانی کسانی هستند که کالاها و خدمات خود را در فضای عمومی به صورت عمده یا خرد عرضه می کنند؛ منظور از فضای عمومی خیابان، پیاده رو و فضاهای واسطه ای است. فروشندگان خیابانی ممکن است، غرفه ای ثابت مثلاً "کیوسک" داشته باشند یا فقط از یک میز برای عرضه کالایشان استفاده کنند. فروشندگان دیگری نیز هستند که هر چند در جای ثابتی کالایشان را عرضه می کنند، اما آن ها را بر روی سفره ای پلاستیکی یا پارچه ای می چینند. سایرین نیز نه جای لزوماً ثابتی دارند و نه مکان (ثابت برای فروش، باید فروشندگان خیابانی را به عنوان طبقه ای از بازیگران غیر رسمی اقتصادی نگاه کرد» (ILO, 2003:32).

اقتصادی غیر رسمی اقتصاد نامنظم است؛ به تعبیر دیگر، از نقطه نظر دنیای مدرن، هر آن چیزی که نمی تواند کنترل شود و بر آن نظارت دولتی انجام گیرد، غیر رسمی است. با توجه به مفهوم وسیع این بخش از اقتصاد، واژه های مختلفی برای تبیین این اقتصاد یا بخشی از این اقتصاد به کار گرفته شده است؛ واژه هایی مثل نابازاری، غیر قانونی، سیاه، گزارش نشده، پنهان، سایه ای، نامرئی، موازی، زیر زمینی و غیر رسمی، برای تعریف این دست فعالیت های به دشواری تحت کنترل دولت قرار گرفته، به وجود آمده است که بسته به موقعیت تعاریف برای اشاره کردن به همه معاملات و نه فقط آمار های رسمی استفاده می شوند؛ بدین معنی که به عنوان مثال شامل تولیدات درون خانوار هم می شوند (Carter, 1984:209).

جی جی توماس بر این باور است که فعالیت ها در اقتصاد زیر زمینی شامل قانون شکنی، به خاطر فرار از مالیات و کلاه برداری بنابر آنچه گفته شد، می توان گفت، معضل اساسی دولت در رویارویی با پدیده دست فروشی به خاطر غیره است (Thomas, 1990:627).

اقتصاد غیر رسمی، «غیر قانونی» و «غیر بازاری» است؛ بنابر این، از دو سو می توان همواره تردید کرد. اقتصاد غیر رسمی هم برای دولت و نهاد های کنترل گران می تواند مخاطره ای جدی باشد و هم برای بازار با منطق بهره وری و سود بیشتر؛ از آن رو که به علت خصلت کالا هایی که در این دست مشاغل خرید و فروش می شوند و پایگاه اقتصادی افرادی که در بخش غیر رسمی به فعالیت می پردازند و بنابر این، «سرمایه» کافی ندارند، برای بازار نیز اهمیتی ندارند. اقتصاد غیر رسمی همواره به سبب

اینکه تأثیری در محاسبه «رشد اقتصادی»، به دلیل غیر نهادی بودن و غیر قانونی بودن، ندارند، در مکاتب اقتصادی، مخصوصاً نئو کلاسیسیسم، طرد شده است. به زعم دسوتو، دولت می تواند با ایجاد شرایطی که تهیدستان شهری را ذیل پوشش قانون مالکیت و دادن حق مالکیت قرار دهد، امکان رشد و شکوفایی این اقتصاد را فراهم کند (Banville, 2015:14).

در حقیقت حق به شهر، اینجا ناظر به شیوه کلی تر از استراتژی زیست در محیط های شهری است که به ساکنین شهر این فرصت را می دهد تا در تصمیم گیری های شهری مشارکت فعالانه داشته باشند. رایان دولین (۲۰۱۱) در توضیح پدیده دست فروشی در نیویورک از قدرت دست فروشان در مدیریت فعالیت های اقتصادی خویش نام می برد؛ قدرتی که در گام اول نوعی «مدیریت موازی» با مدیریت شهرداری را به وجود آورد و کم کم مدیریت شهری را متقاعد کرد که با شیوه غیر رسمی زیست ایشان را به رسمیت بشناسد و این شیوه زیست را «قانونی» بداند. به زعم دولین دست فروشان کنترل خلاقانه خیابان های شهر را به دست گرفته اند و به خیابان های منتهن ساختار بخشیده اند (Devlin, 2011:55).

به زعم پارانال و رابینسون (۲۰۱۴)، اقتصاد سیاسی شهری کشورهای جنوب مثل آفریقای جنوبی و هند، حول سه مفهوم «فقر»، «غیر رسمی» و «سنت گرایی» می چرخد. اینجا ربط مشخصی میان نخبه های سیاسی دولت و خبه های اقتصادی دیده نمی شود و روابط میان نخبه ها جدای از روابط عقلانی بوروکراتیک رخ می دهند و در حقیقت باید از تولید ادبیات پسانئولبرالیستی درباره فعالیت های اقتصادی درون شهری سخن گفت. اما این به معنای عقب نشینی دولت در برنامه ریزی های توسعه شهری برای رویارویی با فقر فعالان بخش غیر رسمی نیست، بلکه استفاده از پتانسیل های مدیریتی بخش غیر رسمی در مدیریت شهری است؛ بخشی که پارانال و رابینسون آن را بخش دولت فرو- ملی می نامد (Parnell and Robinson, 2014:23).

انسان معاصر باید دریابد که بحران های محیط زیستی معاصر در وهله اول، بحران اخلاقی و معنوی می باشد (SH, ۲۰۱۹۹۰).

اخلاق محیط زیست

اخلاق محیط زیست، نقش انسان را به طور موثر، از فاتح زمین به شهروند و محافظ محیط تغییر می دهد و لازمه این نقش جدید آن است که زمین را به چشمی بنگریم که در خور احترام و عشق است و نه صرفاً یک کالای اقتصادی که باید آن را مصرف کرد و به دور ریخت، اخلاق، زمینیان را در مقام کارگزار طبیعت می بیند و برای او در پایداری طبیعت، برای خود و نسل های آینده اش مسوولیت قائل است (وهاب زاده، ۱۳۸۵، ۶۲۸). اکنون اگرچه بیش از سی سال است که بحث های مربوط به اخلاق و محیط زیست در محافل علمی و تخصصی مورد توجه قرار گرفته است (Toynbee, 1972, 146-141)، ولی هنوز در نخستین گام ها در حوزه عملی است.

نقش انسان در محیط زیست

آنچه مسلم است، این است که هر اقدام و تصمیم انسان بر محیط زیست اثر می گذارد و دیگر آنکه، فعالیت های انسانی، چه خرد و چه کلان در بستر نظام اکولوژیکی، مجتمع می گردند و چه بسا که فعالیت های خرد انسان به علت فراوانی، تکرار و توزیع گسترده و تجمع آنها در محیط زیست، در افت کیفیت محیط، نقش تعیین کننده ای داشته، باشند (Trewick, 1999 p123).

زیست پذیری

در گزارش انجمن و دولت محلی انگلیس (۲۰۰۶) نیز به این موضوع اشاره شده که ارائه تعریف درباره زیست پذیری همانند یک میدان مین بوده و تعریف آن یک حوزه سیاسی جدید است و از این رو درباره اینکه چه مسائلی توسط این چتر بزرگ تحت پوشش قرار بگیرد؛ اختلاف نظر وجود دارد. با این اوصاف یک تعریف معقول از زیست پذیری توسط لغت نامه "مریام وبستر" ارائه شده، به طوری که زیست پذیری به عنوان مکانی مناسب برای زندگی انسانی معنا شده است (Merriam-Webster 2016:5).

بنابراین زیست پذیری به یک سیستم شهری که در آن به سلامت اجتماعی، کالبدی و روانی همه ساکنانش توجه شده است، اطلاق می شود (بندرآباد، ۱۳۹۰: ۵۱-۵۲). چرا که زیست پذیری صرفاً پیامد ملموس شرایط بسنده و مطلوب شهری نیست، بلکه پیامدی قابل لمس از ادراک مردم از زندگی شهری است، یک شخص "باید هم شهر روی زمین و هم شهر موجود در اذهان را در نظر بگیرد"؛ چنانچه مایکل پاسیون بطور ماهرانه این موضوع را مدنظر قرار داد (Pacione, 2003, p.20).

نظریه زیست پذیری در حوزه برنامه ریزی و مدیریت شهری مهم تلقی می گردد و در این راستا دیوید گادشالک (۲۰۰۴) زیست پذیر را یکی از بزرگ ترین ایده های برنامه ریزی شهری در دوران معاصر می داند (ساسان پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۸). برنامه ریزان و سیاست گذاران به زیست پذیری به عنوان اصل راهنما برای سرمایه گذاری و تصمیم گیری استناد می نمایند؛ که به محیط بیولوژیک، فیزیکی، اقتصادی و اجتماعی شهری شکل می دهد (Benzeval, Judge, Whitehead, 1995, Hills, 1995: acione 2003-1982: 10). در حالت کلی این مفهوم در سطوح و قلمروهای گوناگون قرار می گیرد و برای تجارت حائز اهمیت است به طوری که افراد شاد کارکنان بهتری نیز هستند. (Veenhoven and Ehrhardt 1995: 33) زیست پذیری فرصت شغلی نیز می آفریند. بدین معنی که ۹۰ درصد مردم بخاطر شغل به شهرها نقل مکان می کنند و سرمایه انسانی چیزی است که برای شهر اهمیت دارد (Economist, 2011: 11).

زیست پذیری شهری

اما واژه ی شهرهای قابل زیست یا همان زیست پذیر در ادبیات و مفهومی عمومی در طول دهه ۱۹۸۰ در رابطه با رشد نگرانی های محیطی و افزایش رقابت میان شهرهای جهان برای جذب سرمایه گذاران خارجی و پیشرفت های اقتصادی آنان پدیدار شد (EIU, 2014: 14)، اصطلاح زیست پذیری نیز از زمانی که "شهرهای زیست پذیر توسط لوزان هنری لفاردی در سال ۱۹۸۷ منتشر شد، رسماً وارد ادبیات شهرسازی گردید. علاوه بر حیطه برنامه ریزی شهری این اصطلاح در رقابت های سیاسی بین شهرها از طریق تعیین سالانه زیست پذیرترین شهرهای جهان واژه ای شناخته شده است (Vanzerr and Seskin. 2011 p:2) در سال ۱۹۷۷ توسط نانسی هنکس رئیس اوقاف ملی اموال هنری، سازمانی با نام شرکا برای جوامع زیست پذیر تشکیل شد تا "زیست پذیری" جهان را به عنوان ارزشی که توسط آن تلاش های بخش عمومی و خصوصی بتوانند موجب فراهم شدن جوامعی بهتر برای تمامی شهروندان گردد، متضمن شود. (Building Livable Communities, 2010: 5).

کیفیت زندگی

بین کیفیت هنجاری، کیفیت عینی و کیفیت ذهنی زندگی، یک نوع رابطه همپوشانی وجود دارد. کیفیت هنجاری زندگی به وضعیت عالی (مطلوب)، کیفیت عینی زندگی به کیفیت اساندارد جهانی مانند سرانه تولید ناخالص داخلی و کیفیت ذهنی زندگی بر به رضایت از لحاظ سکونت اشاره دارد (Bajunid et al, 2010: 45-57) بنابراین محدوده مشترک کیفیت ذهنی، عینی و هنجاری با هم می توانند قلمرو زیست پذیری را تعریف کنند.

شاخص های معرف کیفیت زندگی طیف وسیعی را دربر می گیرند که از انواع نیازهای بشر همچون انواع تغذیه و پوشاک گرفته تا مراقبت های بهداشتی، محیط اجتماعی، محیط مادی، محیط زیستی و حتی ابعاد روحی زندگی انسانی را شامل می شود. در واقع مفهوم کیفیت زندگی به شرایط محیطی که مردم در آن زندگی می کنند و به خصوصیات خود افراد اشاره دارد (Pacione: 1982, Hills: 1995. Benzever et al: 1995: 19-30). باید توجه داشته باشیم که درحقیقت کیفیت زندگی شاخص های عینی و ذهنی به عنوان دو مفهوم متفاوت از یکدیگر بکار می روند (Shin et, 2003: 893-926). در مطالعات کیفیت زندگی دو رویکرد عینی و ذهنی وجود دارد (Lee, 2008: 43). این دو غالباً بصورت مجزا و به ندرت در ترکیب با هم برای سنجش کیفیت زندگی مورد استفاده قرار می گیرند زیرا گسترده ترین تمایز در بررسی کیفیت زندگی، تمایز میان کیفیت عینی و ذهنی زندگی است. بنابراین محققان در. بنابراین محققان در غالب دو دسته شاخص به مطالعه کیفیت زندگی می پردازند:

عواملی که به بررسی شاخص های عینی مثل مسکن و خصوصیات اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و ... می پردازند. عواملی که شاخ های ذهنی مثل رضایتمندی و انگیزه و ... را مطالعه می کند. اما این دو دسته شاخص در مطالعات کیفیت زندگی مکمل یکدیگرند و باید در ارتباط با یکدیگر به کار روند (Amerigo et, 2007: 47-57).

دستفروشی و دستفروشان

دست فروشی به عنوان یک حرفه و کسب و کار غیررسمی روز به روز در سطح شهرها افزایش می یابد و آسیب‌ها؛ مزایا و معایب خود را دارد. دست فروشی هرچه که باشد پدیده ای است رو به رشد در جامعه بوده و دیدگاه‌های مختلفی به آن در بین نخبگان، مسئولان و مردم وجود دارد (شرکت ساماندهی صنایع و مشاغل شهر ۱۳۸۹: ۳۶)

ظن و گمان به درستکار نبودن و وقوع جرایم در جوامع دستفروشان وجود دارد (Cheeny, 1970: 23). بازیابی تاریخی کلمه (Peddler): این کلمه در اصل از زبان انگلیسی شناخته شده است از سال ۱۲۲۵ میلادی که قسمت اول آن (Ped) از زبان فرانسه و کلمه (Pied) آمده است و به معنای پا می باشد که اشاره به شخصی دارد که با پاهای خود سفر می کند و دوره گرد است. دستفروشان نیز عمدتاً یا برای سفر کردن از پاهای خود استفاده می کنند و به صورت پیاده سفر می کنند و یا از گاری یا چرخ دستی ای که توسط حیوان چهارپا کشیده می شود و یا خود آنها وسیله را می کشند و اجناس خود را با آن حمل می کنند. دستفروشان مدرن شاید از وسایل نقلیه موتوری برای حمل خود و وسایلشان استفاده کنند و فروشان به صورت درب به درب منازل و خانه های شهر باشد و یا به صورت حضور در نمایشگاه و یا رویدادی سازماندهی شده باشد (Spufford 1981:43). در بیشتر شرایط اقتصادی این کار به اقلیت عشایر سپرده می شد مثل دوره گردان و مسافران و دسته ای از عشایر که در مناطق خاص زندگی می کردند و آنها به فروش دسته های متنوع از کالا و خدمات و همچنین وسایل جدید و مبتکرانه مشغول بودند. بعضی از این دستفروشان گاهی کارهایی از قبیل کارگری، شفا دادن مریضان و غیب گویی و پیشگویی می پرداختند (Wnght, 1927:86).

در حالی که دستفروشان نقش بسیار مهمی را در زندگی مردم در یک جامعه ایزوله حتی با نمایشگاهی از محصولات ابتدایی و کالاهای مختلف مانند کوزه ها و کاسه ها، اسب ها و حتی اخبار داشتند، سهم فروشان از این کالاها با بالا رفتن حجم جمعیت و قدرت خرید در دوران مدرن کاهش یافت و این در حالی است که حمل و نقل، خرید پستی و فریز کردن و تکنولوژی های دیگر حتی به مردم روستایی اجازه انتخاب کانال های مختلفی را برای خرید می دهد.

دستفروشی در کشورهای مختلف

در شهرهای مختلف آمریکای شمالی نیز پدیده دست فروشی دیده می شود؛ اما مسئولان شهری برای این بخش کاری غیررسمی تسهیلاتی در نظر گرفته اند. به طور مثال در نیویورک چند نوع بازار وجود دارد که در روزهای خاصی برپا می شوند: بازار اجناس دست دوم، بازارهای خیابانی، بازار سبز نیویورک، بازار دست فروشان غذا، بازار کتاب (طباطبایی، ۱۳۷۷، ۱۷). پس از آنکه، ظروف حلبی در برلین و ایالت کانکتیکات آمریکا در سال ۱۷۷۰ به تولید انبوه رسیدند و محصولات حلبی و آهن و استیل از کانکتیکات به کشورهای مستعمره آمریکای شمالی سرازیر شدند. در آمریکا عصر سفر دوره گردان در دهه های قبل از جنگ داخلی آمریکا به اوج خود رسید. پیشرفت بزرگ در تولید انبوه و غنی سازی حمل و نقل به عنوان نتیجه جنگ و کنار گذاشتن کار روی زمین کشاورزی برای شروع خرده فروشی مدرن و شبکه های پخش مدرن بود و در مقیاس بزرگتر گسترش جمعیت، کاتالوگ های سفارش پستی پیشنهاد شد که راه دیگری بود برای مردم شهر و روستا که کالاهایی که به راحتی در مغازه های نزدیکشان در دسترس نیستند بیابند (Spufford, 1981).

در هند بیش از ده میلیون نفر از راه دست فروشی امرار معاش می کنند. دولت هند نیز قانون جدیدی وضع کرده است که تمام دست فروش های غیررسمی را وارد فرآیند برنامه ریزی می کند. این قانون موجب تشکیل انجمنی برای دست فروش ها شد که حداقل ۴۰ درصد اعضای آن دست فروش هستند و با شرکت در انتخابات رای آورده اند و به موجب قانون انجمن یک سوم اعضای آن زن هستند. این اقدام شرکت در تصمیم گیری های مربوط به فعالیت های دست فروشان، مانند تعیین مکان های فروش را اطمینان می دهد و دست فروش ها می توانند از امنیت شغلی مستقل خود بهره مند شوند. (شیرزادیان، حسینی، ۱۳۹۷، ۶۶)

در کشور ترکیه با ساماندهی و نظارت بر دست فروش ها، از آن ها با ارزش افزوده ای، به عنوان جاذبه گردشگری استفاده می کنند (کرینت، ۱۳۸۵).

دولت آفریقای جنوبی قراردادی تنظیم کرده است که به موجب آن، دست فروش ها را جزو صاحبان مشاغل دانسته که بر شکوفایی اقتصاد کشور تاثیر دارند و طبق این قرارداد باید محیط مناسبی برای دست فروش ها به منظور فعالیت اقتصادی شان در نظر گرفته شود (بریزجرالد، ۱۳۵۱، ۸۹).

در شهر نایروبی، پایتخت کنیا، فضاهایی برای گفت و گو و مذاکره بین دولت و دست فروش ها ایجاد شده است. شهرداری ها، بخش های خصوصی رسمی، دست فروش ها و دیگر مراجع ذی نفع اساسنامه ای برای همکاری با یکدیگر تدوین کرده اند که طی آن تمام وضعیت و محل فعالیت و نحوه اداره دست فروشان تعیین می شود (کرینت، ۱۳۸۵، ۸۴).

در شهر آدیس آبابا در کشور اتیوپی دست فروش ها در همه جای شهر از پیاده روها، خیابان ها و چهارراه ها گرفته تا ایستگاه های اتوبوس دیده می شوند. آن ها بدون این که جای ثابتی داشته باشند مشغول فروش اجناسشان هستند (بریزجرالد، ۱۳۵۱، ۸۹). در برخی کشورهای آمریکای جنوبی و لاتین، از جمله ونزوئلا، پرو و مکزیک به دست فروشی اهمیت می دهند. به طور مثال در ونزوئلا سال ۱۹۹۹، قانونی تدوین شد که به موجب آن اتحادیه کارگران باید از دست فروش ها که در بخش اقتصاد غیررسمی فعال هستند، تحت عنوان کارگران غیررسمی پشتیبانی کند. (یونسیف، ۱۳۷۹، ۲۳).

در کشور مکزیک دو نوع دست فروشی وجود دارد؛ یک نوع دست فروشی قانونی و تحمل کردنی که به موجب آن، دولت برای دست فروش ها مکان و بازارهایی چرخشی و همچنین چهار چرخ هایی تعیین کرده است که دست فروش ها در آنجا به فروش اجناس خود می پردازند. نوع دیگر دست فروشی که غیرقانونی است، دست فروش ها به طور مستقل در محله ها و متروها کار می کنند و معمولا از دست ماموران پلیس متواری می شوند و این نوع دست فروشی به یکی از معضلات دولت تبدیل شده است (یونسیف، ۱۳۷۹، ۲۳).

دولت پرو برای فروشنده های اجناس خرد و همچنین افرادی که به تولید کالاهایی مانند لباس و عروسک مشغول هستند، بازارهایی برای فروش ترتیب داده و به این بخش های کوچک کاری اهمیت بسیاری می دهد و حتی برای آن ها قوانینی تدوین اما اجازه دست فروشی در خیابان ها و دیگر مکان های عمومی را محدود کرده است (نوابخش، ۱۳۸۷، ۲۹).

در کشورهای آسیایی مانند: مالزی، فیلیپین، اندونزی و هند نیز سیاست هایی برای کنترل و همچنین حمایت از دست فروش ها در نظر گرفته شده است. البته به نظر می رسد تنها مالزی در عملکردش صادقانه تر رفتار کرده و برای بهبود وضعیت دست فروشان تسهیلات مناسبی در نظر گرفته است. (شیرزادیان، حسینی، ۱۳۹۷، ۶۹)

بازار و بازارچه های فصلی

بر اساس تعریف دومینیک سالواتوره بازار مکان و یا موقعیتی است که در آن خریداران و فروشندگان، کالا، خدمات و منابع را خرید و فروش می کنند. برای هر کالا، خدمت یا منبع که قابلیت معامله داشته باشد، بازاری وجود دارد. در تعریف سالواتوره هم مشاهده می شود که بازار می تواند یک محل مادی و فیزیکی باشد یا آنکه موقعیتی برای انجام معامله باشد. (وزارت امور اقتصادی و دارایی، ۲۱:۱۳۷۱).

در گذشته، مانند امروز، فراورده هایی بودند که یک بار در سال تولید و در بازارهای فصلی ارائه می شدند. برای مثال می توان از فراورده های حیوانی از قبیل پشم و روغن نام برد. تجار یا عوامل ایشان از شهری به شهری می رفتند و محصولات فصل را می خریدند. هنوز هم در فصل بهار خریداران به مناطق عشایری می روند و محصولات دامی آنها را خریداری می کنند. (وزارت امور اقتصادی و دارایی، ۱۰:۱۳۷۱).

نتیجه گیری

شغل کاذب از جایی نشأت می گیرد که خلاء کار و عدم رضایت شغلی حس شود بزرگ ترین دسته از افرادی که شغل کاذب را ایجاد کرده اند قشر کم درآمد و محروم هستند که گاه توسط روی آوردن به این گونه مشاغل به رضایت و درآمد مناسب رسیده اند. اما به قیمت تخریب محیط زیست اجتماعی و طبیعی و برهم زدن تعادل اجتماعی و اکولوژیکی!

همان طور که گفته شد یکی از عوامل مهم در بروز این گونه مشاغل مهاجرت می باشد که اغلب از فقر و محرومیت در روستا ناشی می گردد. خط فقر در مناطق روستائی به دلیل افزایش سرسام آور قیمت کالاهای اساسی روند صعودی شدیدی داشته است. میزان درصد فقرای روستائی از نوسانات گسترده ای برخوردار بوده است. این فقر شغل های کاذب مانند دستفروشی را در جامعه رواج می دهد. و اشتغال غیر رسمی بر کیفیت محیطی و کالبدی شهر و به دنبال آن بر زیست پذیری شهری تأثیر منفی دارد. برای تغییر این تأثیر منفی فعال کردن آنها در بازارچه های مشارکتی که یک ایده نو و جدید است موجب می شود تأثیر منفی این نوع شغل از کیفیت محیطی و کالبدی شهر برداشته شده و شرکت در بازارچه های فصلی روی درآمد شاغلین در عرصه دستفروشی هم تأثیر مثبت دارد و شهر را از حیث کالبدی و محیطی و اقتصادی برای آنها و شهروندان دیگر زیست پذیرتر می کند.

منابع

۱. بندرآباد، علیرضا (۱۳۹۰). شهر زیست پذیر از مبانی تا معانی. چاپ اول. تهران: آذرخش.
۲. ساسان پور و همکاران (۱۳۹۷). قابلیت سنجی زیست پذیری مناطق شهری ارومیه با مدل RALSPI، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی. سال هجدهم، شماره ۴۸.
۳. وهاب زاده، عبدالحسین (۱۳۸۵). شناخت محیط زیست. چاپ سوم. مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی.
4. Avirgan, T., Gammage, s., & Bivens, J. (2005). Good jobs, bad jobs, no jobs: Labor markets and informal work in Egypt, El Salvador, India, Russia, and south Africa. Washington: Global policy Network, Economic policy Institute.
5. Bajunid, A.F.I., Abbas, M.Y., & Nawawi, A.H. (2011). Tessellation planning: relation ship between the physical environment and the neighborhood, Asian Journal of environment- Behavior studies, 3(7)45-57.
6. Banville, Marie-sophie and Juan Torres (2016). "on embracing an immanent ethics in urban planning :puruing our Body-without-organs": lanning Theory, 1-20.
7. Benzeval, M., Judge, k & whitehead, M. (1995). Tackling inequalities in health London, England: kings fund.
8. Carter, m. (1984). Issues in the Hidden Economy, Economic Record, 60: p:209-211
9. Chant, S. Informal sector Activity in the Third world, Applied Geography, London, Routledge, (1999), p.509.
10. Chant, S. National perspective on Third world devdlopment, In R. Bennett and R. Estall, Global and challenge, Geography for 1990s, London, Routledge, (1991), p.175-196.
11. Chen, M.A. (2012). The informal Economy: Definitions, theories and policies. Women in informal economy globalizing and organizing: WIEGO working paper, 1.
12. Devlin, Ryan Thomas (2011). "An area that governs itself: Informing, UnCERTAINLY and the management of steet vending in New York. planning theory. 53-65.
13. Economist, (2011b). Liveanomics urban liveability and economic growth. Economist intelligence unit.
14. Gilbert, A, The latin American City, 2 edition, latin America Bureau, (1998), p.65.
15. Hart, k. informal income oppotunities and employment in Ghana, in R. Yolly, E. de kadt, H. singer and F. Wilson, Third world Employment, Harmonds worth, penguin. (1978), p.66-70.
16. I a Hovary, C. (2013). Th Informal Economy and Decent Work: A policy Resource Guide, supporting transitiond to formality. International I abour office.
17. ILO (2003) Scope of the employment relationship : report iv, international labour conference. international labour, Geneva
18. Lee, kah-wee (2014). transforming macau: Planning as institutionalized informality and the spatial dynamics of hypercompetition, Environment and planning A, vol.46:262-273.
19. Maloney, W. F. (2004). Informality revisited. World development, 32 (7), 1159-1178.
20. Meneses-Reyes, R., & caballero-juarez, j.a. (2014). the right to work on the street: ublic space and constiitutional rights. Planning Theory, 13(4), 370-386.
21. Merriam- Webster. (2013). Livability. <http://www.merriam-webster.com>. 19 July 2013
22. Ndhlovu, p. k. (2011). Street vending in zambia: A case of Iusaka District. Erasmus university.

23. Ofori, B.O. (2007). The Urban Street Commons Problem: Spatial Regulation in the Urban Informal Economy (Doctoral dissertation, Ohio University).
24. Onyango, j., olima, w. & onyango, l. (2012). Dynamics of Street vending phenomenon.
25. Recio, R.B., & Gomez Jr, J.E.A. (2013). Street vendors, their contested spaces, and the policy environment: A view from Caloocan, metro manila.
26. Robert, B. Informal economy and family strategies, in International Journal of urban and regional research, no 18, (1994): 6 .
27. Thomas, jj (1990). Measuring the Underground Economy. American Behavioral scientist. vol. 33, no 5. pp: 621-637.
28. Toynbee P (1972). Religious background of the present environmental crisis. International Journal of environmental studies 3: 141-146 .
29. Treweek J (1999). Ecological Impact Assessment. Black well science Ltd. USA.
30. Veenhoven, R., & Ehrhardt J. (1995). The cross-national pattern of happiness: Test of predictions implied in three theories of happiness. Social indicators research 34, 33-68 .